

У.Б. Юсупов*, PhD, қауымд. профессор¹
Г.С. Тусибаева, PhD, қауымд. профессор¹
М.А. Алтынбеков, PhD, қауымд. профессор¹
Д.Д. Мангибаева, э.э.к., доцент²
Қазақ экономика, қаржы және
халықаралық сауда университеті¹
Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан
Ш. Есенов атындағы каспий технологиялар
және инжиниринг университеті²
Ақтау қ., Қазақстан
* – негізгі автор (хат-хабарларға арналған автор)
e-mail: nusup86@mail.ru

ТАУАРЛАРҒА АРНАЛҒАН ІЛЕСПЕ ЖҮКҚҰЖАТТАР МЕН ЭЛЕКТРОНДЫҚ ШОТ-ФАКТУРАЛАРДЫ РЕСІМДЕУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Ғылыми мақалада жаһандану жағдайында Қазақстан экономикасын дамыту үшін тауарларға ілеспе жүкқұжаттарға көшудің маңыздылығы мен перспективалары қарастырылған. Жүргізілген зерттеулер нәтижесінде сапаны арттыру үшін қателіктерге жол бермеу мақсатында ТІЖ енгізу процесін әдістемелік сүйемелдеу қажеттілігі негізделді. Бұл мақала Қазақстан Республикасының заңнамасындағы өзгерістерді зерттеуге арналған. Жұмыста тауарларға ілеспе жүкқұжаттарға, олардың мақсатына, міндеттеріне, кезеңдеріне қатысты пилоттық жобалар талданады. Мақалада ТІЖ және ЭШФ жазып беру тәртібі, төлеушілер, сондай-ақ ТІЖ ресімделетін тауарлардың тізбесі егжей-тегжейлі қарастырылған. ТІЖ бойынша пилоттық жобаның артықшылықтары мен кемшіліктері атап өтілді, бұл ретте осы электрондық құжатты жасаудың негізгі мақсатына баса назар аударылады. Жұмыста ТІЖ-ге көшудің сөзсіздігі көрсетілген, бірақ бұл ауысу жоғары деңгейде материалдық-техникалық, нормативтік-құқықтық, әдістемелік базамен қатар жүретін сауатты, кезең-кезеңмен болуы керек. Шынында да, өзінің электронды формасына қарамастан, ТІЖ толыққанды бастапқы бухгалтерлік құжат ретінде танылады және тауарға ілеспе құжаттар пакетінің құрамына кіреді. Бұдан әрі ТІЖ тауарларды ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің аумағынан әкелу кезінде жасалатын жүкқұжат пен тауарларды әкелу және жанама салықтардың төленгені туралы өтінішті алмастырады. Зерттеу әдістері ретінде талдау, синтез, дедукция және т.б. қолданылған.

Кілт сөздер: тауарларға арналған ілеспе жүкқұжат, электронды қолтаңба, Еуразиялық экономикалық одақ, электрондық шот-фактура, салықтық есеп, Виртуалды қойма, пилоттық жоба, сату салығы, құжат айналымын цифрландыру, Алып қоюлар тізбесі.

Ключевые слова: сопроводительная накладная на товары, электронная подпись, Евразийский экономический союз, электронный счет-фактура, налоговый учет, Виртуальный склад, пилотный проект, налог с продаж, оцифровка документооборота, Перечень изъятий.

Keywords: accompanying invoice for goods, electronic signature, Eurasian Economic Union, electronic invoice, tax accounting, virtual warehouse, pilot project, sales tax, digitization of document flow, list of withdrawals.

JEL classification: H 25; M 40

Кіріспе. Қазақстан Республикасының Сыртқы сауда ұйымына қосылуы кезінде қабылданған Еуразиялық экономикалық одағының елдері алдындағы міндеттемелер шеңберінде тауарларды қадағалаудың ұлттық жүйесі құрылды, онда тауарлар Қазақстан аумағына әкелінген кезден бастап ТІЖ қолдана отырып, оны бөлшек саудада өткізуге дейін салық салу мақсатында қадағаланатын болады.

ТІЖ енгізілуімен құжат айналымын оңтайландыру және цифрландыру жүргізілуде. "Кеден және салық жүйелерін интеграциялау" Ұлт Жоспарының 39-қадамына сәйкес импорттаушы Қазақстан аумағына тауарды әкелген сәттен бастап оны өткізгенге дейін салық салу мақсатында қадағаланатын болады.

Тауарларға ілеспе жүкқұжат – бұл Салық кодексінде белгіленген жағдайларда, тәртіппен,

нысанда және мерзімде электрондық нысанда ресімделетін құжат [1].

ТІЖ енгізуге біртіндеп көшу мақсатында 2021 жылдың басынан бастап ТІЖ ресімдеу бойынша пилоттық жоба іске қосылды, оған бастапқы кезеңде неғұрлым дайындалған салық төлеушілер (Акцизделетін өнімдер, "Виртуалды қойманы" пайдаланушылар) қосылған. ТІЖ электрондық шот-фактуралардың ақпараттық жүйесінің "Виртуалды қойма" модулі арқылы нысан бойынша мемлекеттік немесе орыс тілдерінде ресімделеді. ТІЖ "Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы" ҚР 2003 жылғы 7 қаңтардағы Заңында айқындалған тәртіппен электрондық цифрлық қолтаңбамен қол қойылады. Зерттеудің мақсаты – экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін ТІЖ енгізу қажеттілігін, сондай-ақ тауарлардың орын ауыстыруының ашықтығын және бақылануын көрсету. Зерттеудің міндеттері: ТІЖ-ге көшудің алғышарттарын анықтау, ТІЖ ресімдеу үдерісінің кезеңдерін айқындау және осы процеске қатысушылардың өзара іс-қимылын көрсету. Ақпараттық база ретінде ҚР нормативтік-құқықтық актілері мен пилоттық жобалар.

Әдебиеттік шолу. Электрондық құжат айналымы практикасына келу тауарлық жүкқұжаттарды ресімдеу тәртібіне де әсер етті, бұл сауда-саттықтың өзара іс-қимылын айтарлықтай жеңілдетеді. Тауарларға ілеспе жүкқұжаттардың мазмұны ҚР Салық кодексінде тұжырымдалған [2-5]. жұмыстарда тауарларға ілеспе жүкқұжаттар тауарлардың импорт сәтінен бастап бөлшек саудаға немесе экспортқа дейінгі орын ауыстыруының ашықтығын қамтамасыз етудің және толассыз бақылаудың негізгі факторы болып табылады және көлеңкелі тауар айналымының жолын кесуге бағытталған шара болып табылады, өйткені жалған жүк алушыларға, банкроттарға және таратылған компанияларға құжаттарды ресімдеу, сондай-ақ тауарсыз мәмілелерді ресімдеу мүмкіндігі жоққа шығарылады. Тауарларға ілеспе жүкқұжаттар ұғымын келесі анықтаманы беруге болады: "электрондық шоттар ақпараттық жүйесінде электронды түрде ресімделетін тауарға ілеспе құжат". Қазіргі уақытта тауарларға ілеспе жүкқұжаттармен жұмыс келесі нормативтік құқықтық актілермен регламенттеледі: ҚР Салық кодексімен (ҚР СК 176 бабы), ТІЖ бой-

ынша пилоттың қағидаларымен (Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2020 жылғы 16 қарашадағы №1104 "Тауарларға және олардың құжат айналымына ілеспе жүкқұжаттарды ресімдеу жөніндегі пилоттық жобаны іске асыру қағидалары мен мерзімдері" бұйрығы) [2], ТІЖ ресімдеу қағидаларымен ("Тауарларға және олардың құжат айналымына ілеспе жүкқұжаттарды ресімдеу жөніндегі, сондай-ақ тауарларға және олардың құжат айналымына ілеспе жүкқұжаттарын ресімдеу қағидаларын бекіту туралы") [3]. ТІЖ пилоттық жобада – мен жұмыс істейтін салық төлеушілер үшін ТІЖ бойынша пилоттық қағидаларының ережелерін қолдану қажет. Құжатты міндетті түрде жазып беруге көшкен салық төлеушілер 1424 бұйрығын жұмыста пайдаланады.

Қарастырылып отырған мәселе бойынша әдебиеттерге шолу жасай отырып, көптеген шешілмеген мәселелер мен қайшылықтар бар деп айтуға болады [6-9]. Мысалы, ТІЖ қажет деп санайтындар бар және олар салық төлеуші мен мемлекет үшін пайдалы және бірден өтуге қолданып отыр. Басқалары дайындық кезеңі қажет деп санайды, үлкен жұмыс жасау керек (еңбек, материалдық шығындар бойынша). Үшіншілерге ТІЖ енгізудің мақсаты анық емес. Олар қосымша жүктемені енгізуді қолдамайды және ТІЖ қажеттілігін көрмейді. Сондықтан цифрлық ресімдеу мен электрондық құжат айналымына маңызды өтуді іске асыру үшін салықтық есепке алу, экономика, технологиялар және басқа да саласында зерттеулер жүргізу, ғылыми негізделген шешімдер қабылдау қажет [10-12].

Негізгі бөлім (талдау, нәтижелер, талқылау). Тауарларға ілеспе жүкқұжаттардың болмауы – тақырыптық тексеруді тағайындау үшін критерийі. ҚР Қаржы министрлігінің 2021 жылғы 14 сәуірдегі №338 бұйрығымен тақырыптық және қарсы тексерулерді тағайындау және ҚР Қаржы министрлігінің 2018 жылғы 15 ақпандағы №197 бұйрығымен бекітілген хронометраждық зерттеп-тексеру жүргізу туралы шешім шығару қағидаларына өзгерістер енгізілді, оған сәйкес тақырыптық тексерулерді мемлекеттік кірістер органы тауарларға ілеспе жүкқұжаттардың болуы және тауарлардың атауының, санының (көлемінің) тауарларға ілеспе жүкқұжаттарда көрсетілген мәліметтерге сәйкестігі келесі мәселесі бойынша тағайындайтын болады:

- Қазақстан Республикасының аумағы бойынша, оның ішінде Еуразиялық эконо-микалық одаққа мүше мемлекеттер арасында халықаралық автомобиль тасымалдары жүзеге асырылатын тауарларды өткізу, өткізу және (немесе) тиіп-жөнелту кезінде;

- Еуразиялық экономикалық одаққа мүше емес мемлекеттердің және Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің аумағынан ҚР аумағына тауарларды әкелу кезінде;

- Қазақстан Республикасының аумағынан Еуразиялық экономикалық одаққа мүше емес мемлекеттердің және Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің аумағына тауарларды әкету кезінде.

Өрі қарай, сатылған тауарлар, шығындар, қызметтер бойынша шегерімдерді қарастырыңыз. ҚР Салық кодексінің 242-бабына сәйкес, Салық кодексінің 412-бабы 1-тармағының 8-тармақшасында көрсетілген тұлғалардан тауарлар, шығыстар, көрсетілетін қызметтер бойынша оларды сатып алу кезінде шегерімдер, мыналарды қоспағанда, электрондық нысанда шот-фактура болған кезде жүргізіледі:

- салық кодексінің 412-бабы 13-тармағының 4), 5) және 6) тармақшаларында көзделген жағдайларда;

- бейрезиденттен жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу бойынша шығыстар;

- Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің аумағынан ҚР аумағына әкелінген тауарлар;

- Еуразиялық экономикалық одақтың кеден заңнамасына және (немесе) Қазақстан Республикасының кеден заңына сәйкес декларациялауға жататын, ЕЭО-қа мүше мемлекеттердің аумағына әкелінген тауарлар.

ТІЖ-мен жұмыс көптеген процестерден тұрады: сатушымен көшірме жасау, растау, немесе сатып алушымен құжатты қабылдау, ТІЖ деректері бойынша ЭШФ жазып беру. Ал егер сатып алушы тауарды қайтаруды шешсе, онда бұл ТІЖ және қосымша ЭШФ ресімдеу. Тауарларды импорттау кезінде құжаттар тізбегі одан да күрделі. Алдымен импорттаушыға импортқа бастапқы ТІЖ ресімдеу, оны растау, 328.00 Сен тапсыру, содан кейін ТІЖ мен 328.00 салық есептілігінің нысаны (СЕН) арасындағы деректерді салыстыруды орындау қажет.

№1104 пилоттың бұйрығымен 2021 жылғы

1 қазаннан бастап пилотқа қосымша кіретіні анықталды:

1. Алып қоюлар тізбесіндегі тауарлар;
2. Міндетті таңбалауға жататын тауарлар.

2015 жылғы 12 қазанда Қазақстан Республикасының Дүниежүзілік сауда ұйымына (ДСҰ) кіруі туралы хаттама ратификацияланды, 2015 жылғы желтоқсанда Қазақстан ДСҰ-ның толық құқылы мүшесі болды. Қазақстанның ДСҰ – ға кіру шарттарының бірі ДСҰ жағдайында әкелу мөлшерлемесі Еуразиялық экономикалық одақтың Бірыңғай кедендік тарифі (БКТ) шеңберіндегі қолданыстағы кедендік баждардан төмен бірқатар тауар позициялары – Алып қоюлар тізбесі бойынша тарифтік міндеттемелер болып табылады. Тарифтік преференциялар 3877 тауар позициясы бойынша қабылданды, 2016 жылы преференциялар тізімнің бір бөлігіне ғана қолданылды – 1347 тауар позициясы.

«Таңбалауға жататын тауарлар тізбесін айқындау туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 10 қыркүйектегі №568 бұйрығымен ЕЭО Сыртқы экономикалық қызметінің тауар номенклатурасының кодтарына сәйкес тауарлар санаттары бойынша ҚР аумағында тауарларды таңбалауды енгізу мерзімдері белгіленді [4].

Соңғы өзгерістерге сәйкес (ҚР ҚМ 13.04.2020 ж. №379 Бұйрығы) ТІЖ-ны тауарлардың келесі санаттарына жазу қажет [5]:

- биологиялық отын;
- спирт (этил) және алкоголь өнімі;
- мұнай өнімдерінің кейбір түрлері (20.07.2011 ж. №463 заңға сәйкес);
- темекі өнімдері;
- әкелу баждарының төмендетілген ставкаларын қолдануға жол берілетін тауарлар (ҚР ДСҰ-ға кіру шарттарына сәйкес);
- ЕАЭО елдерінің аумағынан импортталатын тауарлар;
- ЕАЭО елдерінің аумағына экспортталатын тауарлар;
- заң бойынша міндетті таңбалауға жататын тауарлар;
- әкелу баждарының төмендетілген ставкаларын қолдануға жол берілетін (ҚР ДСҰ-ға кіру шарттарына сәйкес) және олар бойынша ЭШФ АЖ "Виртуалды қойма" модулінің көмегімен жазып берілетін тауарлар [6].

Жүйеде ТІЖ ресімдеу үшін кәсіпкерлер

мен ұйымдарға берілетін мерзім өте шектеулі. Салық төлеушіге шот-фактураны рәсімдеуге уақыт қажет:

- тауар ел ішінде қозғалған кезде-жөнелту рәсімі басталған күні;
- ЕАЭО-ға кірмейтін мемлекеттердің аумағынан импорт кезінде-тауарларды еркін сатуға шығарғаннан кейін бірден (келесі күннен кешіктірмей);
- ЕАЭО-ға кіретін елдердің аумағынан импорттау кезінде – ҚР шекарасын кесіп өту күнінен бір күн бұрын;
- экспорт кезінде-тауар қозғалысы басталған күннен кешіктірмей.

Пилотқа қатысу ерікті болып табылмайды, белгіленген тауарлар немесе олармен операциялар бойынша барлық салық төлеушілер ТІЖ ресімдеуге тиіс. Алайда, пилотты жүргізу кезінде салық төлеушілер құжаттарды жазып беру немесе жазып бермеу мерзімдерін бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілікке тартылмайды [7].

ТІЖ құру ЭШФ АЖ-да – электрондық шот-фактуралар ресімделетін ақпараттық жүйеде жүргізіледі.

ЭШФ АЖ электрондық ТІЖ қалыптастыру үшін алдын ала тауардың қалдықтарын виртуалды қоймаға енгізу қажет болады. Ол үшін қажет:

- «Виртуалды қойма» модулінде «Формалар журналын» таңдап, «Пішіндер жасау» батырмасын басу;
- Ашылған нысанда «Форма түрі» жолын толтыру (ашылмалы тізімнен "Қалдықты" таңдау);
- «Тіркеу нөмірі», «Қалыптастыру күні», «Құжат нөмірі», «Құжат күні» жолдарын толтыру;
- өнімді таңдаңыз (жоғарғы оң жақ бұрыштағы мәзір түймесін пайдаланып);
- ашылған нысанда «Тауарды таңдау» батырмасын басу;
- ашылған Жаһандық анықтамалықта 1-деңгейдегі анықтамалықтан немесе Сыртқы экономикалық қызметтің тауар номенклатурасының 2-деңгейдегі анықтамалығынан қажетті тауарды таңдау (немесе іздеу функциясын пайдалану);
- «Тауар атауы» және «Виртуалды қойма номенклатурасының Жаһандық анықтамалығы бойынша құрамдас код» деген жолдар автоматты түрде толтырылады;
- қажет болған жағдайда (акцизделетін тауарлар бойынша) «ПИН-код» және «Бекініс

(құрамында спирт бар%)» жолдарын толтыру;

- қалған жетіспейтін жолдарды толтырып, «Дайын» түймесін басыңыз;

- «Қойма» жолын толтыру, «Сақтау» басу;
- нысанға RSA сертификатымен қол қойып, содан кейін қалдықтар Виртуалды қоймаға кіріске алынады [8].

Енгізілген қалдықтарды «Тауарлардың қалдықтары» модулінде көруге болады.

ТІЖ енгізілуіне байланысты бұрын жеке ресімделген ілеспе жүкқұжаттардың ерекше нысандарын жасау жөніндегі талап күшін жояды:

- мұнай өнімдері (Мұнай өнімдерін көтерме және бөлшек саудада өткізу кезіндегі ілеспе жүкқұжат);
- алкоголь (Алкогольге ілеспе жүкқұжат);
- темекі өнімдері (ТІЖ нысаны) [9].

Дұрыс ресімделмеген ТІЖ қайтарып алуға (күшін жоюға) болады. Мұны тауарды импорттаған кезде – алушы ресімдеу күнінен бастап 5 жұмыс күні ішінде өнім берушінің өзі жасауға құқылы. Содан кейін жаңа құжат жазылды. Кері қайтарып алуға (жоюға) жалғыз кедергі алушының бұрын шығарылған ТІЖ-ны растағандығы болуы мүмкін.

Жүкқұжаттарды ресімдеу тәртібімен ҚР Мемлекеттік кірістер комитетінің порталында, сондай-ақ ЭШФ АЖ порталында танысуға болады. Сол жерде ТІЖ құжат айналымы жөніндегі нұсқаулықты жүктеп алуға болады [10].

Электрондық шот-фактура келесі топтар жазылуы тиіс:

- мұндай салық төлеушілерге ЭШФ АЖ "Виртуалды қойма" модуліне келіп түскен тауарларды өткізген жағдайда ҚҚС төлеуші болып табылмайтын салық төлеушілер;
- құны республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және осындай мәміле жасалған күні қолданыста болатын АЕК 1000-еселенген мөлшерінен асатын азаматтық-құқықтық мәміле бойынша резидент заңды тұлғалар (мемлекеттік мекемелер мен мемлекеттік орта білім беру ұйымдарын қоспағанда), Қазақстан Республикасында қызметін филиал, өкілдік арқылы жүзеге асыратын резидент еместер, жеке кәсіпкерлер, Қазақстан Республикасында ҚҚС төлеуші ретінде тіркелмеген жеке практикамен айналысатын адамдар;
- жүктерді халықаралық тасымалдау қызметтері бойынша салық төлеушілер.

Қаржы және есеп / Финансы и учет

ТІЖ жобалау процесін қарастырайық.
Бүгінгі күні ТІЖ акцизделетін тауарларға: алкоголь өнімдеріне, мұнай өнімдеріне, темекі өнімдеріне ілеспе жүкқұжаттарды ауыстырды [11].
Тұрақты негізде салық төлеушілердің өті-

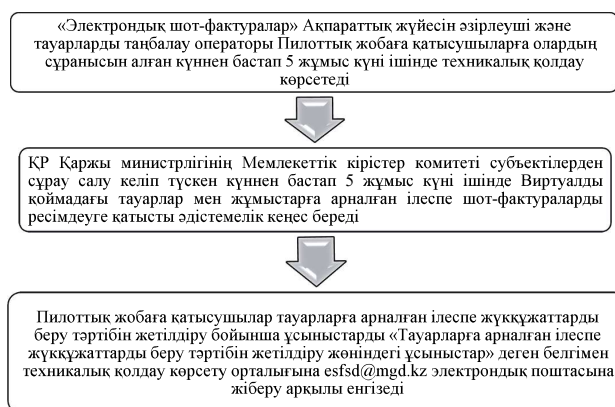
ніштері мен ұсыныстарына мониторинг жүргізіледі, олардың барысында жақсартушы нормалар қабылданады және тиісті әдіснамалық және техникалық пысықтаулар енгізіледі [12].

1-сурет. Тауарларға арналған ілеспе жүкқұжаттардың тіркеу үдерісі*

* Автормен құрастырылған

Бұдан әрі ТІЖ пилоттық жобасына қатысушылардың өзара іс-қимылын қарастырамыз.

2-сурет. Тауарларға арналған ілеспе шот-фактуралардың Пилоттық жобасына қатысушылардың өзара әрекеттесуі*

* Автормен құрастырылған

Көріп отырғанымыздай, тауарларға ілеспе жүкқұжаттарды ресімдеу әдістемесінде кемшіліктер бар. ТІЖ нысанын оңайлату, оны ресімдеу әдіснамасы, бизнес үдерістерді автоматтандыру және техникалық мәселелерді жою бөлігінде нормативтік базаны пысықтау қажет.

Қорытынды. Зерттеу нәтижелері бойынша келесі қорытынды жасауға болады. Есеп жүйелерін техникалық дайындау және бейімдеу, бизнес субъектілерінің өз контрагенттерімен өзара қарым-қатынастарын қайта реттеу, қаржылық және әкімшілік шығыстарды, атап айтқанда, бух-

галтерді, бағдарламашыны тартуға және тиісті жабдықты сатып алуға, ТІЖ уақтылы ресімдемегені үшін әкімшілік жауаптылыққа тарту тәуекелін ұлғайту үшін қосымша кезең қажет.

Жобаның толық жұмыс істемеуіне қарамастан, ТІЖ артықшылықтарын атап өтейік: оның нысаны акцизделетін тауарларға, тауар көлік жүкқұжатына және қорларды басқа жаққа жіберуге арналған жүкқұжатқа жазып берілетін қолданыстағы ілеспе жүкқұжаттарды біріктіруге мүмкіндік береді. ЕАЭО елдерінен тауарлар импорты кезінде ТІЖ қолдану салық

төлеушілерге 328.00 СЕН алуды күтпей-ақ, тауарды ТІЖ бойынша одан әрі өткізуге мүмкіндік береді. ЭШФ АЖ-ны ERP-жүйелермен АРІ интерфейсі арқылы интеграциялаудың арқасында салық төлеушілер басқа ақпараттық жүйелерге кірмей-ақ өз есепке алу жүйесінде ТІЖ жаза алады. Себебі, АРІ қызметі әмбебап интеграциялық ашық механизм болып табылады. Электрондық ілеспе жүкқұжатты пайдалану салық төлеушілердің құжат айналымына кететін шығындарын азайтады.

ТІЖ енгізуге шешім қабылдаған негізгі

міндет пен мақсатты ұмытпау керек – тауарлардың импорт сәтінен бастап бөлшек саудаға немесе экспортқа дейінгі орын ауыстыруының ашықтығын және толассыз бақылануын қамтамасыз етудің негізгі факторы және көлеңкелі тауар айналымының жолын кесуге бағытталған шара болып табылады, өйткені жалған жүк алушыларға, банкроттарға және таратылған компанияларға қатысты құжаттарды ресімдеу, сондай-ақ тауарсыз мәмілелерді ресімдеу мүмкіндігі жоққа шығарылады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Қазақстан Республикасының Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы Кодексі (Салық кодексі) (24.06.2021 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1700000120>
2. 2020 жылғы 16 қарашадағы. Тауарларға және олардың құжат айналымына ілеспе жүкқұжаттарын ресімдеу жөніндегі пилоттық жобаны іске асыру қағидалары мен мерзімдері. №1104 бұйрығы // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=36066164
3. Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары – Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2019 жылғы 26 желтоқсандағы №1424 бұйрығы // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2000021438>
4. Таңбалауға жататын тауарлардың тізбесін айқындау туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 10 қыркүйектегі №568 қаулысы // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000588>
5. 2020 жылғы 13 сәуірдегі. Тауарларға ілеспе жүкқұжаттарды ресімдеу жөніндегі міндет қолданылатын тауарлардың тізбесін, сондай-ақ ресімдеу қағидаларын және олардың құжат айналымын бекіту туралы. №379 бұйрығы // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2000020386>
6. Ya'u A., Saad N. Bibliometric analysis of published literature on taxation in Malaysia, based on Scopus database // Journal of Business Management and Accounting. – 2021. – 11(1). – P. 59-86. – <https://doi.org/10.32890/jbma2021.11.1.4>
7. Sari D., Mahtiani F. Tax amnesty program and company value with eva momentum perspective on stock price // International Journal of Psychosocial Rehabilitation. – 2020. – 24(2). – P. 2921-2929. – DOI:10.37200/IJPR/V24I2/PR200592
8. Oktaviani R.M., Kurnia H., Sunarto U. The effects of taxpayer knowledge and taxation socialization on taxpayer compliance: the role of taxpayer awareness in developing Indonesian economy // Accounting. – 2020. – 6(2), 89-96. DOI:10.5267/j.ac.2019.12.004
9. Bejaković P., Bezeredi S. Determinants of Tax Morale in Croatia: an Ordered Logit Model // Business Systems Research. – 2019. – 10(2). – P. 37-48. DOI: 10.2478/bsrj-2019-016
10. Әлиев М.К., Алтынбеков М.А., Қудайбергенов Н.А., Адилова А.М. Шағын және орта кәсіпорындардағы есеп саясатын құрудың маңыздылығы мен мәселелері // ҚазЭҚХСУ Хабаршысы. – 2020. – №4.
11. Букина Л.О. Реализации СНТ в «Виртуальном складе» // <https://online.zakon.kz>
12. Юсупов У.Б., Алиев М.К., Байдаков А.К. Инновационный подход к модернизации налогового учета как фактор эффективного налогового администрирования // Вестник Университета Туран-Алматы. – 2018. – №1 (77). – С. 166-170.

REFERENCES

1. Kazakstan Respublikasynyn Salyk zhane bjudzhetke tolenetin baska da mindetti tolemder turaly Kodeksi (Salyk kodeksi) (24.06.2021 zh. zhagdaj bojnynsha ozgeristermen zhane tolyktyrularmen) // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1700000120> [in Kazakh].

2. 2020 zhylygy 16 karashadagy. Tauarlarға zhane olardyn kuzhat ajnalymyna ilespe zhukkuzhattaryn resimdeu zhonindegi pilottyk zhubany iske asyru kagidalary men merzimderi. №1104 bujrygy [Order of the Minister of Finance of the Republic of Kazakhstan dated November 16, 2020 No. 1104 On approval of the Rules and deadlines for the implementation of the pilot project on the registration of accompanying invoices for goods and their document flow] // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=36066164 [in Kazakh].

3. Kazakstan Respublikasy Prem'er-Ministrinin birinshi orynbasary – Kazakstan Respublikasy Karzhy ministrinin 2019 zhylygy 26 zheltoksandagy №1424 bujrygy [On amendments to the Order of the First Deputy Prime Minister of the Republic of Kazakhstan – Minister of Finance of the Republic of Kazakhstan dated December 26, 2019 No. 1424 «On approval of the List of goods subject to the obligation to issue accompanying Invoices for goods, as well as the Rules of registration and their document flow»] // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2000021438> [in Kazakh].

4. Tanbalauga zhatatyn tauarlardyn tizbesin ajkyndau turaly. Kazakstan Respublikasy Ukimetinin 2020 zhylygy 10 kyrkujektegi №568 kaulysy [On amendments to the Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan dated September 10, 2020 No. 568 «On determining the list of goods subject to labeling»] // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000588> [in Kazakh].

5. 2020 zhylygy 13 sauirdegi «Tauarlarga ilespe zhukkuzhattardy resimdeu zhonindegi mindet koldanylatyn tauarlardyn tizbesin, sondaj-ak resimdeu kagidalaryn zhane olardyn kuzhat ajnalymyn bekitu turaly» №379 bujrygy [Order of the Republic of Kazakhstan dated April 13, 2020 No. 379. On Amendments to Order No. 1424 dated December 26, 2019] // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2000020386> [in Kazakh].

6. Ya`u A., Saad N. Bibliometric analysis of published literature on taxation in Malaysia, based on Scopus database // Journal of Business Management and Accounting. – 2021. – 11(1). – P. 59-86. – <https://doi.org/10.32890/jbma2021.11.1.4> [in English].

7. Sari D., Mahtiani F. (2020) Tax amnesty program and company value with eva momentum perspective on stock price // International Journal of Psychosocial Rehabilitation. 2020. – 24(2). –P. 2921-2929. DOI:10.37200/IJPR/V24I2/PR200592 [in English].

8. Oktaviani R.M., Kurnia H., Sunarto U. The effects of taxpayer knowledge and taxation socialization on taxpayer compliance: the role of taxpayer awareness in developing Indonesian economy // Accounting. – 2020. – 6(2). – 89-96. DOI:10.5267/j.ac.2019.12.004 [in English].

9. Bejaković P., Bezeredi S. Determinants of Tax Morale in Croatia: an Ordered Logit Model // Business Systems Research. – 2019. – 10(2). – 37-48. DOI: 10.2478/bsrj-2019-016 [in English].

10. Əliev M.K., Altynbekov M.A., Kudajbergenov N.A., Adilova A.M. Shagyn zhane orta kasiporyndardagy esep cajacatyn kurudyn manyzdylygy men maceleleri // KazJeKHSU Habarshysy. – 2020. – №4 [in Kazakh].

11. Bukina L. O realizacii sint v «Virtual'nom sklade» [About the implementation of AIG in the "Virtual warehouse"] // <https://online.zakon.kz> [in Russian].

12. Yussupov U.B., Aliev M.K., Bajdakov A.K. Innovacionnyj podhod k modernizacii nalogovogo ucheta kak faktor jeffektivnogo nalogovogo administrirovaniya // Vestnik Universiteta Turan-Almaty. – 2018. – №1 (77). – S. 166-170 [in Russian].

У.Б. Юсупов, Г.С. Тусибаева, М.А. Алтынбеков, Д.Д. Мангибаева

**ПРОБЛЕМЫ ОФОРМЛЕНИЯ СОПРОВОДИТЕЛЬНЫХ НАКЛАДНЫХ
НА ТОВАРЫ И ЭЛЕКТРОННЫХ СЧЕТОВ-ФАКТУР**

Аннотация

В научной статье рассмотрены важность и перспективы перехода на сопроводительные накладные на товары для развития экономики Казахстана в условиях глобализации. В результате проведенных исследований для повышения качества обоснована необходимость методического сопровождения процесса внедрения СНТ с целью недопущения ошибок. Данная статья также посвящена исследованию изменений в законодательстве Республики Казахстан. В работе проанализированы пилотные проекты касательно сопроводительных накладных на товары, их цель, задачи, периоды. В статье подробно рассмотрен порядок выписки СНТ и ЭСФ, плательщики, а также перечень товаров, на которые оформляется СНТ. Выделены преимущества и недостатки пилотного проекта по СНТ, при этом, акцент ставится на основную цель соз-

дания данного электронного документа. В работе показана неизбежность перехода к СНТ, но этот переход должен быть грамотным, поэтапным, сопровождающийся материально-технической, нормативно-правовой, методической базой на высоком уровне. Ведь несмотря на свою исключительно электронную форму, СНТ признается полноценным первичным бухгалтерским документом и входит в состав пакета товаросопроводительных документов. В дальнейшем СНТ заменит накладную и Заявление о ввозе товаров и уплате косвенных налогов, которая составляется при ввозе товаров с территории государств-членов ЕАЭС.

U. Yussupov, G. Tussibayeva, M. Altynbekov, D. Mangibayeva

**PROBLEMS OF REGISTRATION OF ACCOMPANYING INVOICES
FOR GOODS AND ELECTRONIC INVOICES**

Annotation

The scientific article discusses the importance and prospects of the transition to accompanying invoices for goods (AIG) for the development of the economy of Kazakhstan in the context of globalization. As a result of the conducted research to improve the quality, the need for methodological support of the process of implementing the AIG in order to avoid mistakes is justified. This article is also devoted to the study of changes in the legislation of the Republic of Kazakhstan. The paper analyzes pilot projects concerning accompanying invoices for goods, their purpose, tasks, periods. The article describes in detail the procedure for issuing the AIG and Electronic Accounts (EA), payers, as well as the list of goods for which the AIG is issued. The advantages and disadvantages of the pilot project on the AIG are highlighted, while the emphasis is placed on the main purpose of creating this electronic document. The paper shows the inevitability of the transition to the AIG, but this transition should be competent, step-by-step, accompanied by a material, technical, regulatory, methodological base at a high level. After all, despite its exclusively electronic form, the AIG is recognized as a full-fledged primary accounting document and is part of the package of shipping documents. In the future, the AIG will replace the waybill and the Application for the import of goods and payment of indirect taxes, which is drawn up when importing goods from the territory of the EAEU member states.

